Selvitys susikonfliktin hallinnasta Euroopassa

Neuvotteleva virkamies

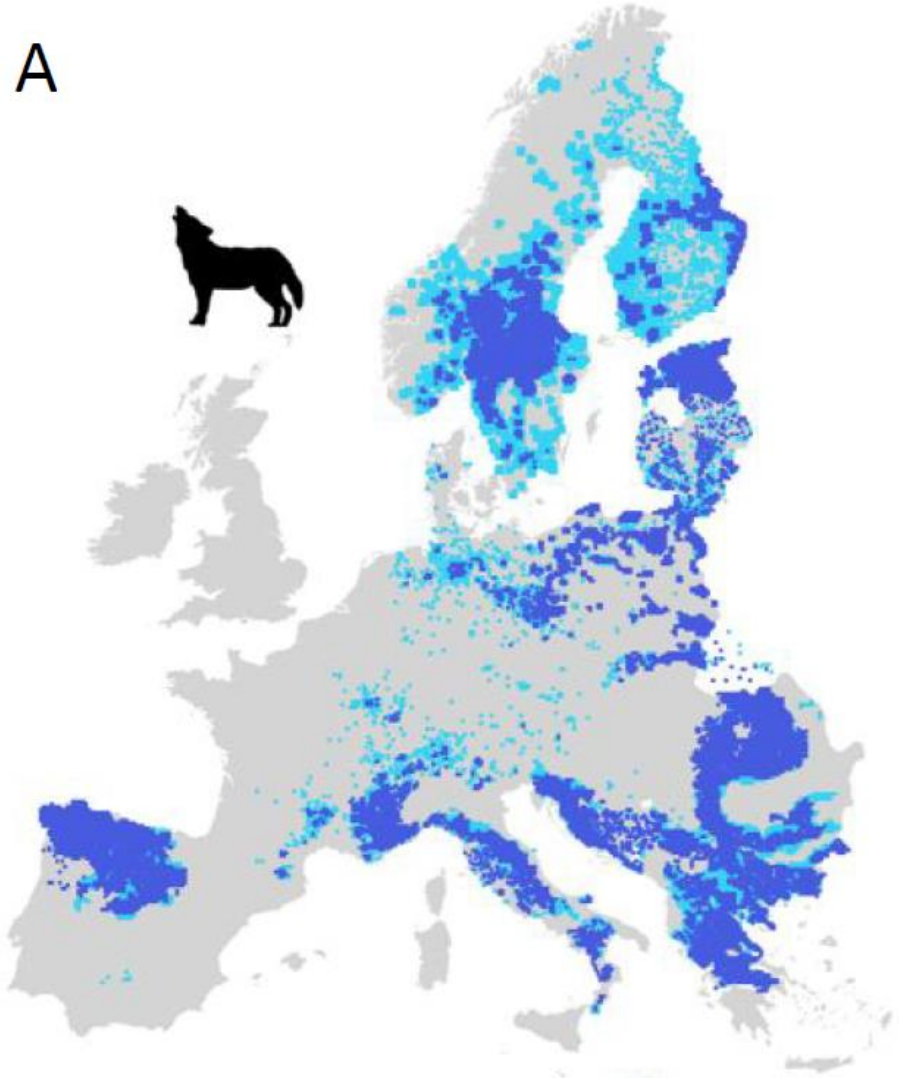
Sami Niemi, maa- ja metsätalousministeriö

11.3.2022

Suden suojelu EU:n jäsenmaissa

- Susi kuuluu EU:n jäsenmaissa joko liitteeseen IV tai liitteeseen V.
  - Suomella, Espanjalla ja Kreikalla maantieteellisesti rajattu poikkeus liitteestä IV. Esimerkiksi Suomella poronhoitoalueella susi liitteessä V. Espanjassa ja Kreikassa poikkeus koskee suurempaa osaa susipopulaatiota kuin Suomessa
  - Virossa, Latviassa, Liettuassa, Puolassa ja Slovakiassa susi liitteessä V koko maassa
- Tämä tarkastelu keskittyy maihin, joissa susi liitteessä IV
- Metsästys kannanhoidollisessa tarkoituksessa on (ollut) sallittu vain Suomessa ja Ruotsissa
  - Puolassa susi tiukasti suojeltu kansallisessa politiikassa. Espanjassa aiemmin sallittu vapaa metsästys nyt kielletty

Euroopan susipopulaatiot

- Euroopassa on 9 eri susipopulaatiota, joiden tilanne ja yhteydet toisiin populaatioihin vaihtelevat
- Useat populaatiot ovat kasvussa ja levittäytyvät uusille alueille
- Euroopassa on arviolta 17.000 sutta (Venäjän ja Valko-Venäjän sudet eivät ole luvussa mukana)

Table 1. The most recent population estimates for wolves in Europe. Data has been estimated from a range of sources. 2008-2011 data is drawn from Kaczensky et al. 2013. 2012-2106 data is from the latest IUCN regional red list assessments. Data are presented on the level of the population

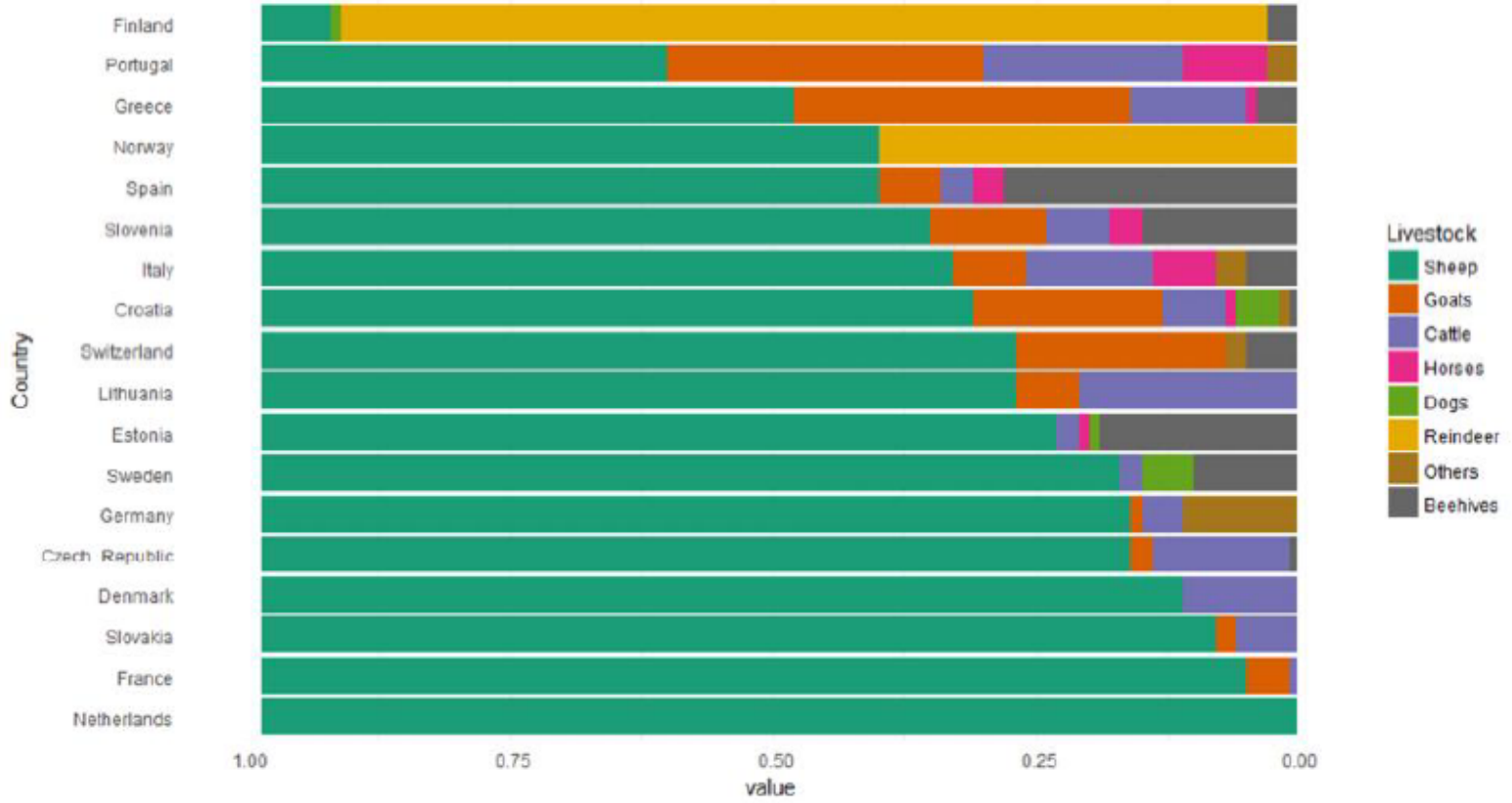
Population	Countries	Last estimate (2008-2011)	Most recent estimate (2012-2016)	Trend	IUCN Red List Assessment1
Iberian	Spain, Portugal	2200-2500[3]	2500	Increasing	Near Threatened
Western – Central Alps	Italy, France, Switzerland	280	420-550	Increasing	Vulnerable
Italian peninsula	Italy	600-800	1100-2400	Slightly increasing	Near Threatened
Dinaric – Balkan	Slovenia, Croatia, Bosnia & Herzegovina, Montenegro, Albania, FYROM, Macedonia, Kosovo*, Greece, Serbia, Bulgaria	c.3900	c.4000	Unknown	Least Concern
Carpathian	Czech Republic, Slovakia, Poland, Ukraine, Hungary, Romania, Serbia	3000	3460-3840	Stable	Least Concern
Baltic	Estonia, Latvia, Lithuania, Poland	870-1400	1713–2240	Stable	Least Concern
Karelian	Finland	150-165	c.200	Stable / Increasing	Near Threatened
Scandinavian	Norway, Sweden	260-330	c.430	Increasing	Vulnerable
Central European	Germany, Poland, Denmark	36 packs + 5 pairs	780-1030	Increasing	Vulnerable
Europe[2]			**c.17,000**	**Increasing**	**Least Concern**
EU			**13,000–14,000**	**Increasing**	**Least Concern**

Susikonflikti EU:ssa

- Monet susipopulaatiot Euroopassa ovat kasvaneet ja levittäytyneet uusille alueille. Tämä on lisännyt susikonflikteja eri puolilla Eurooppaa. Konfliktien luonne kuitenkin vaihtelee maasta toiseen, sillä elinympäristöt, elinkeinot ja kulttuuri ovat eri maissa erilaisia.
- Yhteistä kuitenkin on mm. susien – sekä muiden suurpetojen – aiheuttamien tuotantoeläinvahinkojen määrän kasvu, susien liikkuminen asuinalueiden läheisyydessä ja kilpailu riistavarasta metsästäjien kanssa.
- Näiden ilmentymien takana on syvempiä sosiaalisia, kulttuuria, taloudellisia ja poliittisia konflikteja maaseudulla ja kaupungissa asuvien ihmisten ja näiden arvojen välillä
- Päinvastoin kuin Suomessa yleensä väitetään, niin susien läsnäolo aiheuttaa huolta, pelkoja ja näistä syntyviä konflikteja kaikkialla missä susia esiintyy. Myös susien laiton tappaminen on yleiseurooppalainen ongelma. Suomi ei ole poikkeus

Tuotantoeläinvahingot ja niiden ehkäisy

Figure 1. The extent to which different types of livestock appear in compensation payments for different European countries, 2012-2016. Data from wolves, bears, lynx and wolverines are pooled

Tuotantoeläinvahingot ja niiden ehkäisy

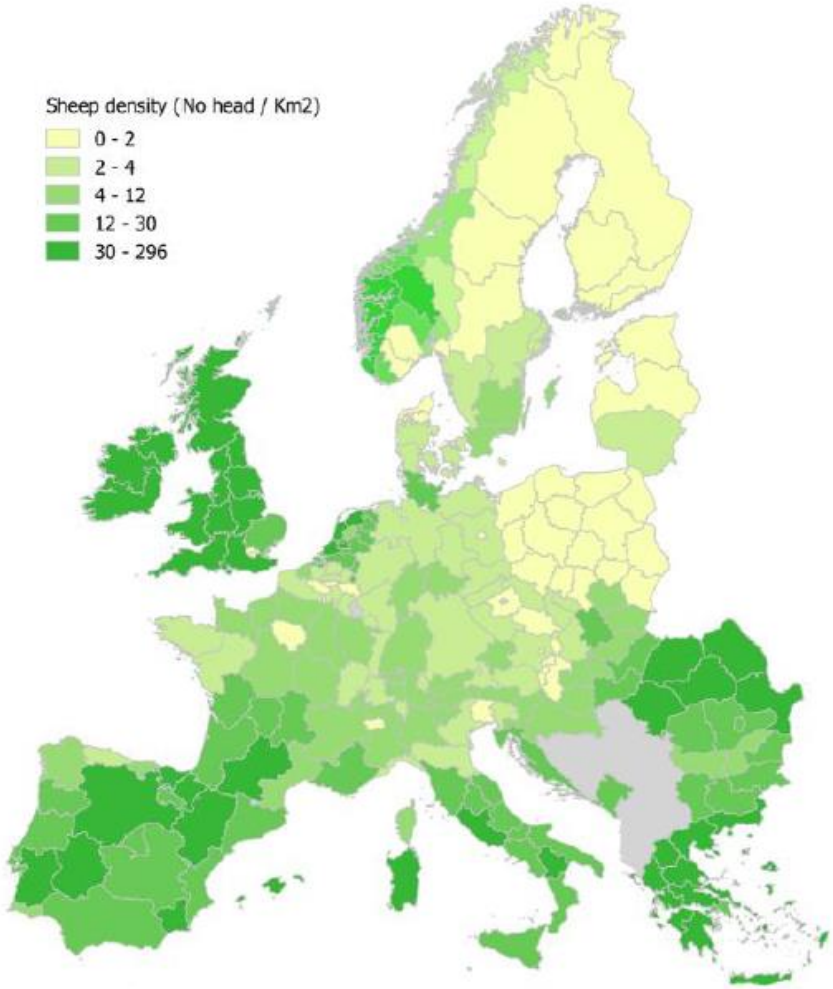
Table 5: Relative representation (%) of different livestock species in compensation payments for different countries attributed to wolves (NA = data not available).

Country	Sheep	Goats	Cattle	Horses	Dogs	Reindeer	Others
Netherlands	1	-	-	-	-	-	-
Estonia	97	-	2	1	-	-	-
Norway	97	-	-	-	-	3	-
France	95	4	1	-	-	-	-
Czech Republic	95	1	4	-	-	-	-
Sweden	93	-	1	-	6	NA	-
Slovakia	92	2	6	-	-	-	-
Denmark	86	-	14	-	-	-	-
Slovenia	84	1	4	2	-	-	-
Germany	83	1	4	-	-	-	11
Lithuania	73	5	2	-	-	-	1
Italy (Apennines)	73	7	13	7	-	-	-
Croatia	69	18	7	1	4	-	1
Greece	55	35	1	1	-	-	-
Portugal	40	3	19	8	-	-	3
Finland	12	1	5	-	-	81	-

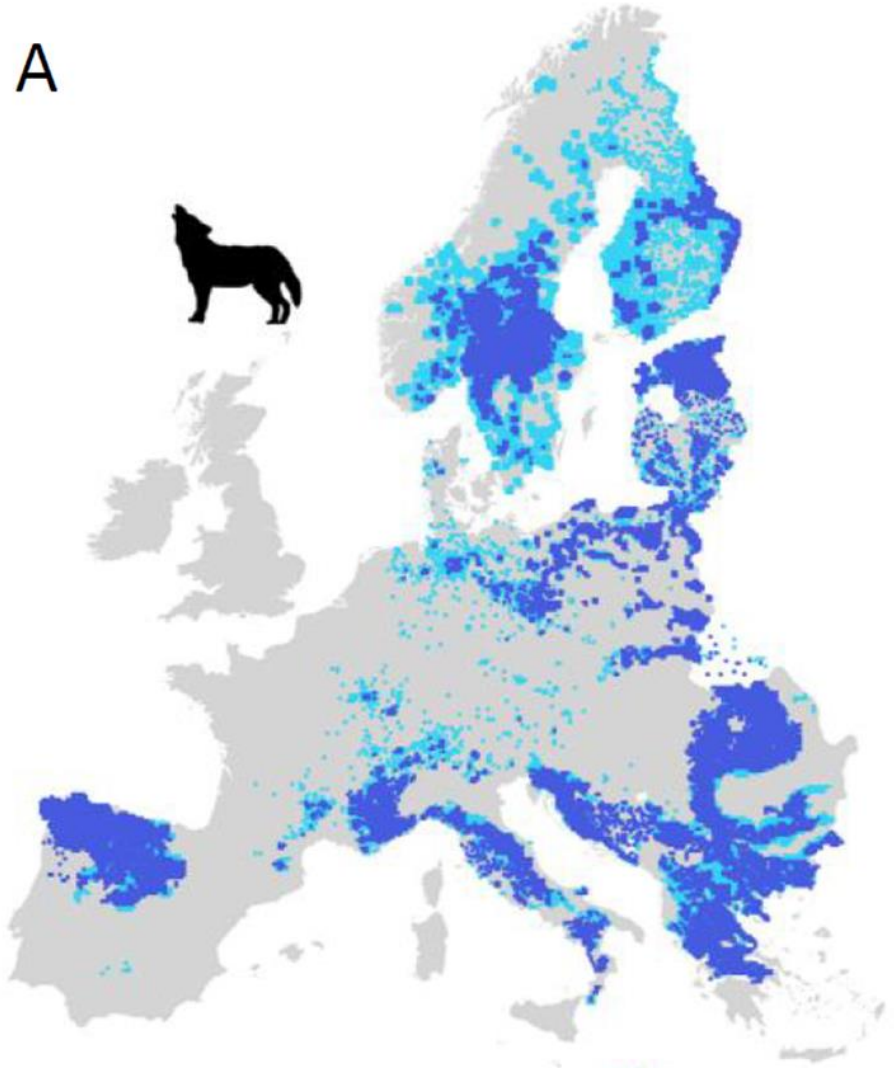
- Tuotantoeläinvahinkojen osalta Suomen tilanne poikkeaa hyvin selvästi muista EU-maista
- Suomessa muiden tuotantoeläinvahinkojen kuin porojen määrä on hyvin pieni verrattuna muihin EU-maihin
- Keski-Euroopassa lammasvahingot ovat vahinkojen osalta konfliktin keskiössä

Tuotantoeläinvahingot ja niiden ehkäisy

Map 3. Sheep density in Europe on the level of NUTS2 (+ Swiss cantons and Norwegian counties)

A

Tuotantoeläinvahingot ja niiden ehkäisy

Table 14. Number of livestock compensated per year (average for 2012-2016) attributed to wolves in Europe

Country	Sheep	Goats	Cattle	Horses	Dogs	Reindeer	Others
France	7511	370	61	7	8	-	6
Greece	3450	2194	606	33	-	-	0
Norway	2211	1	1	-	5	51	-
Portugal	1967	1510	940	407	7	-	125
Croatia	1787	477	170	22	114	-	29
Italy (Apennines)	1739	173	300	156	-	-	-
Estonia	767	3	14	5	5	-	-
Slovenia	548	49	21	12	-	-	-
Lithuania	499	38	141	-	-	-	3
Germany	427	6	21	-	-	-	59
Sweden	374	1	12	2	32	-	-
Slovakia	368	7	25	-	-	-	-
Switzerland	261	4	1	-	-	-	
Italy (Alps)	222						
Latvia	149	5	5	-	2	-	-
Finland	95	-	10	1	41	623	-
Czech Republic	21	-	-	-	-	-	-
Denmark	10	-	1	-	-	-	-
Netherlands	1	-	-	-	-	-	-
Total	**22,407**	**4,837**	**2,329**	**645**	**214**	**674**	**222**
Total EU$_1$	**19,935**	**4,833**	**2,327**	**645**	**209**	**623**	**222**

- Vahingonkorvausjärjestelmä on laajalti käytössä eri jäsenmaissa
  - Järjestelmät vaihtelevat maittain
  - Monessa EU-jäsenmaassa korvauksiin ja ennaltaehkäisy toimenpiteisiin hyödynnetään EU:n Maaseudun kehittämisrahastoa
  - Seuraavassa diassa esimerkki Ranskasta

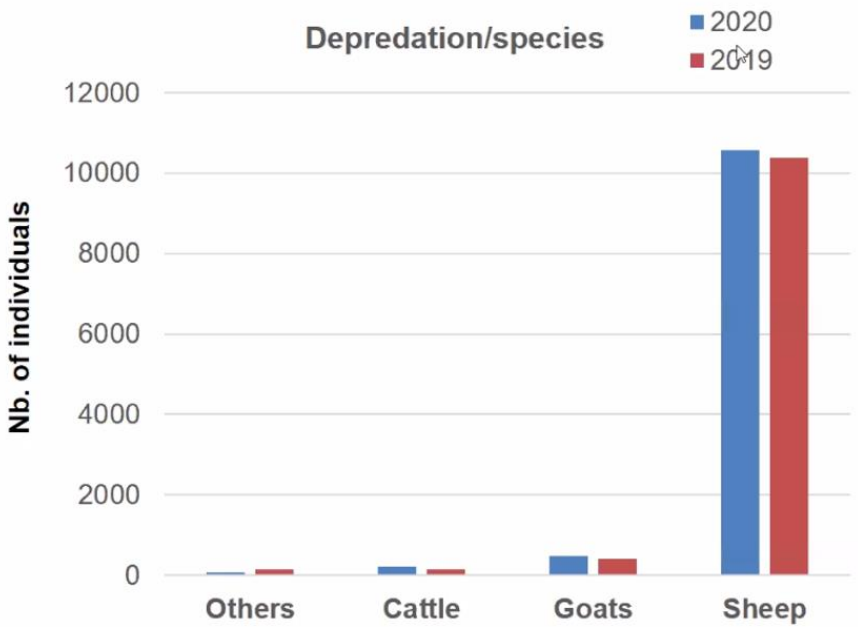
Tuotantoeläinvahinkojen ehkäisy Ranskassa – case study

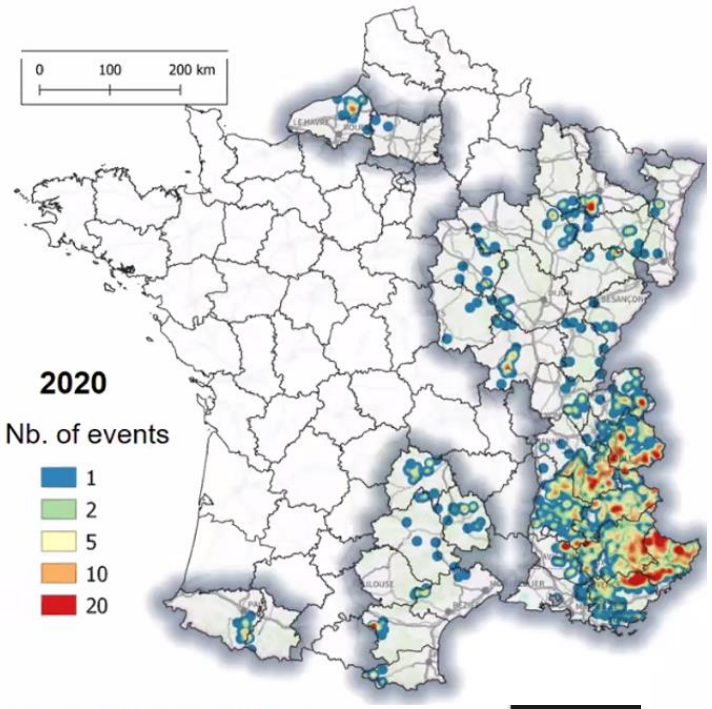
- Ranskan sudenhoitosuunnitelmassa keskiössä on kotieläinten (erityisesti lampaiden) pito suhteessa susiin
- Tavoitteena on antaa työkaluja karjanomistajille suojautua susien hyökkäyksiltä
- Samalla tavoitteena on säilyttää susi osana luonnon monimuotoisuutta
- Suden kestäväksi kannaksi määritelty 500 yksilöä
- Ekologisesta näkökulmasta hoitosuunnitelma pyrkii antamaan tietoa lajin käyttäytymisestä ja vaikutuksesta ekosysteemiin sekä ihmisen toimintaan
- Ranskassa noin 265 - 400 sutta maaliskuussa 2017 ja 44 laumaa, susi palannut Ranskaan vuonna 1992

Tuotantoeläinvahinkojen ehkäisy Ranskassa – case study

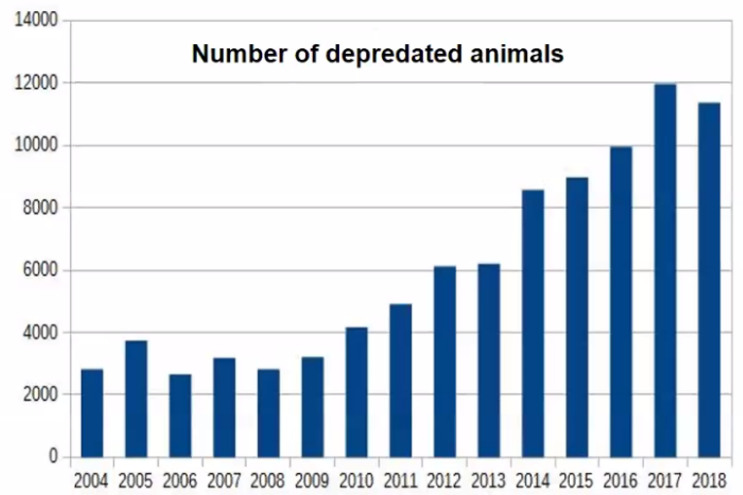
- Hoitosuunnitelman keskeiset toimenpiteet:
  - Tuotantoeläinten suojaaminen (mm. paimennuksen ja laidunnuksen tukeminen; seuraavassa diassa tarkemmin)
  - Hoitosuunnitelman täytäntöönpanoon palkataan alueellinen koordinaattori
  - Vahingonkorvaukset
  - Susikannan seuranta
  - Vahinkoa ja uhkaa aiheuttavien susien poistaminen (Seuraavassa diassa tarkemmin)
  - Viestinnän, informaation ja koulutuksen kehittäminen
  - Tutkimus ja ennusteet

LIVESTOCK DEPREDATION

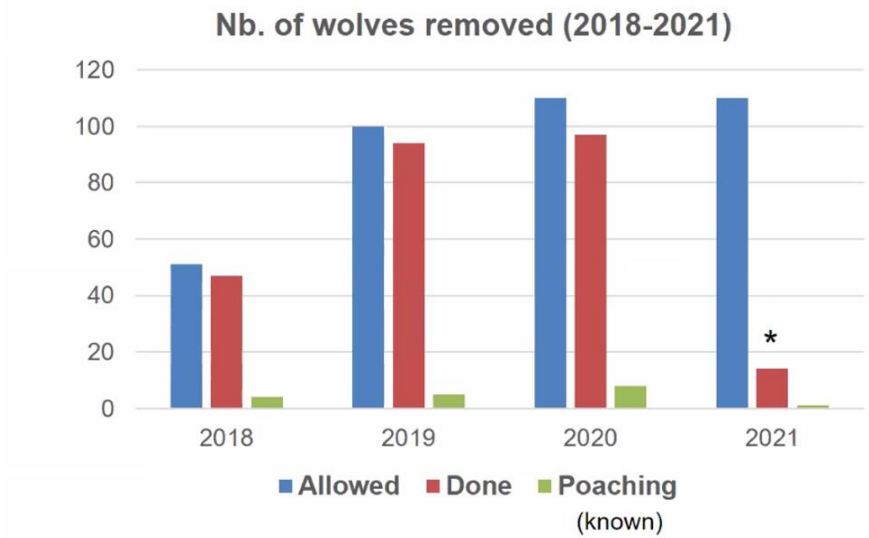

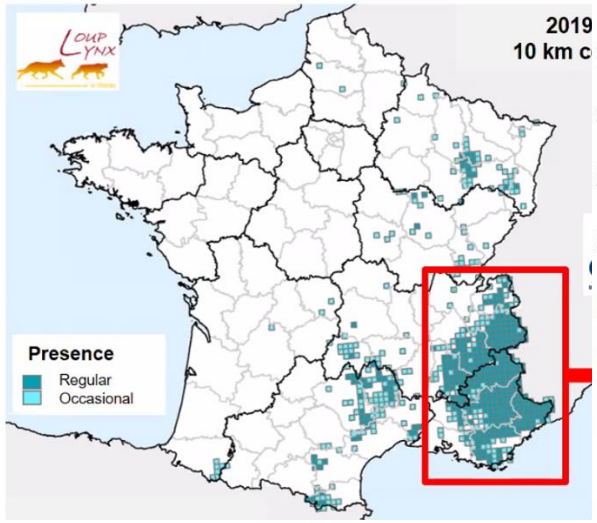
LIVESTOCK DEPREDATION

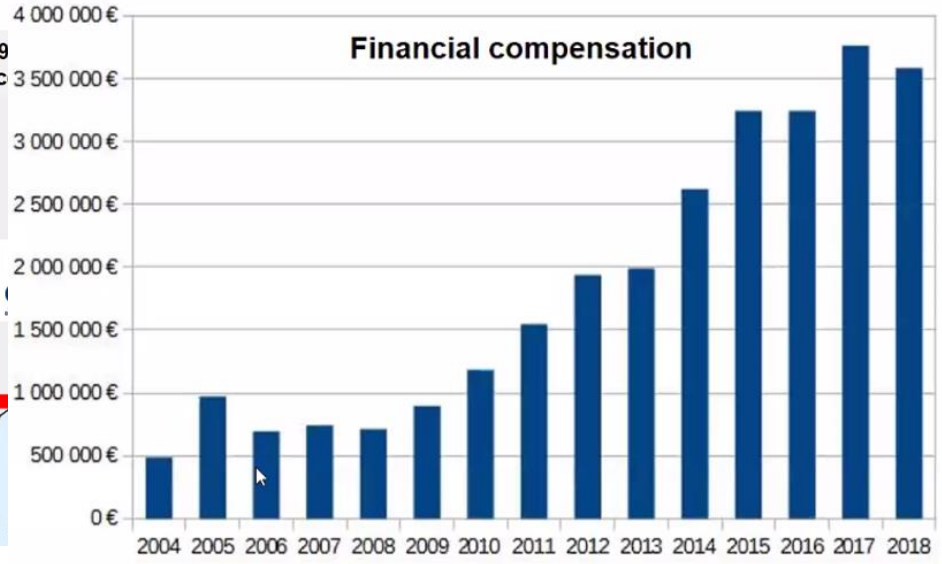

DEROGATORY REGIME

DISTRIBUTION

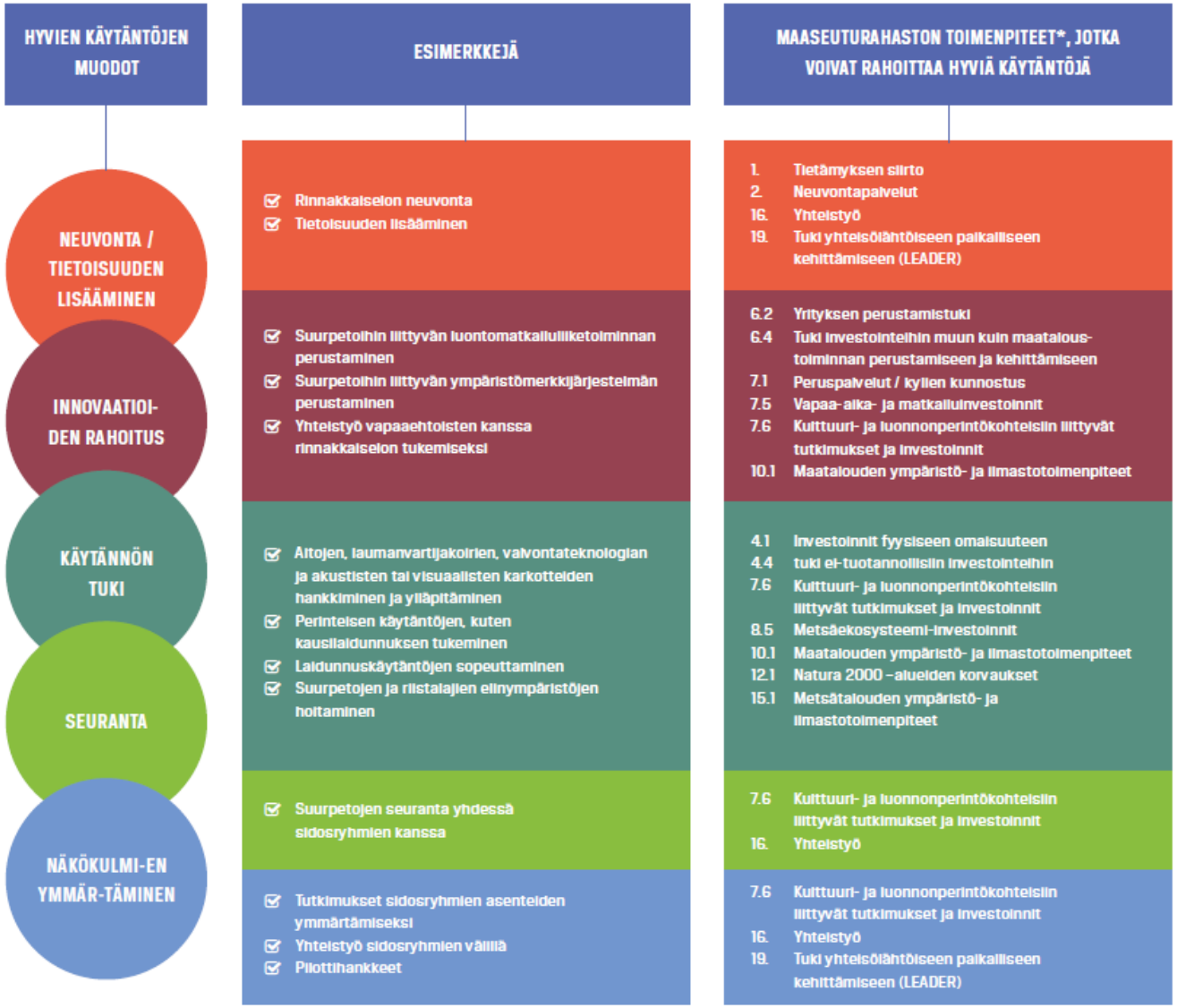

Tuotantoeläinvahinkojen ehkäisy Ranskassa – case study

- Tuotantoeläinten suojaus: Ranskan maa ja metsätalousministeriö sekä EMKR (EU:n maaseudun kehittämisrahasto) kustantavat 80%suojausmenetelmistä, karjanomistajat kustantavat loput 20% itse.
  - Rahoitus riippuu alueen saalistustasosta (jaetaan 1 ja 2 vyöhykkeeseen)
- Suunnitelmassa mainitaan useita eri suojatoimenpiteitä, joihin tukea voi saada:
  - Konkreettisia ehkäisykeinoja: aidat, karkottimet, paimenet, laumanvartijakoirat, haavoittuvuusanalyysi, vartiointi, suden/susilaumojen käyttäytymisen ymmärtäminen ja sen hahmottaminen tilastollisesti esim. missä reviirialueilla vahinkoja todennäköisesti tapahtuu

EMKR osana suurpetokantojen hoitoa

- Komissio suosittaa EMKR:n laajaa käyttöä suurpetokantojen hoitoon ja konfliktien hallintaan
- Useissa maissa, kuten juuri Ranskassa, tätä mahdollisuutta hyödynnetään
- Vieressä listaus mahdollisista toimenpiteistä. Esimerkit kerätty eri jäsenmaista (Linkki julkaisuun)
- Lisäksi EU:n Life-rahoitusta käytetty erityisesti suden suojeluun ja konfliktin hallintaan

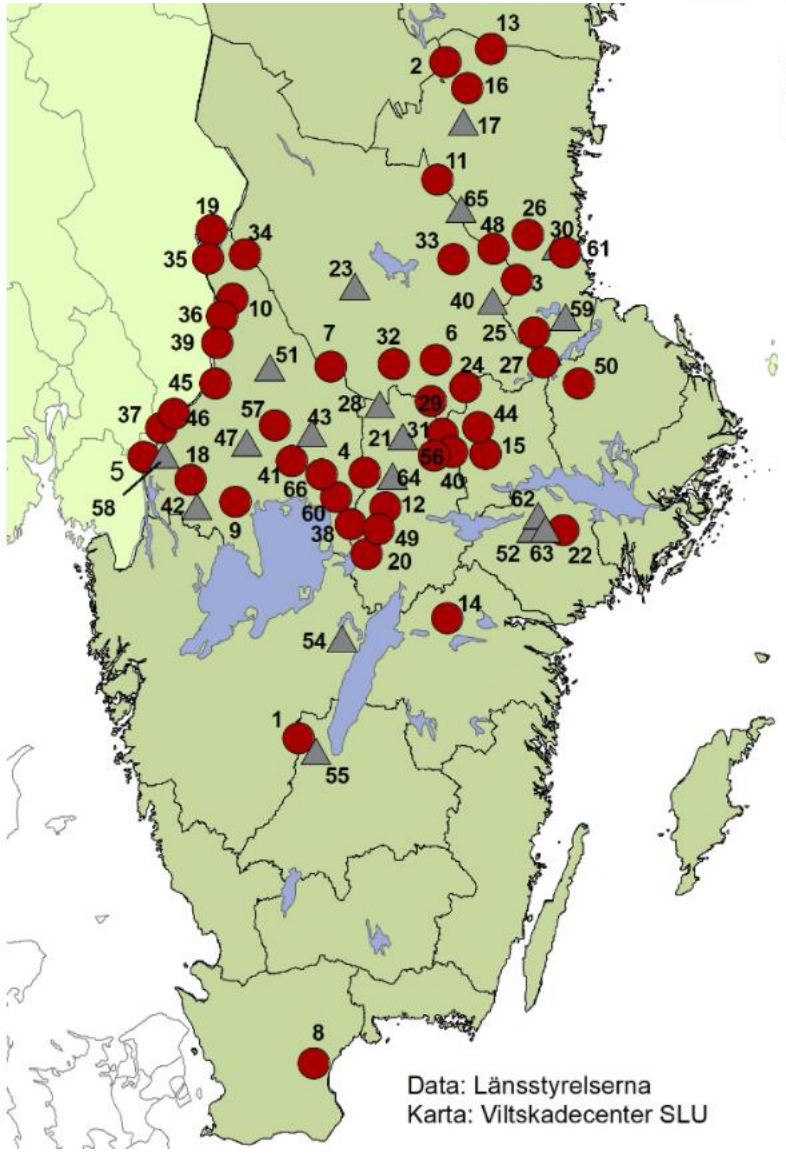
LIFE-hankkeita ja toimenpiteitä

LIFE Arctos " Brown Bear Conservation: Coordinated Actions in the Alpine and Apennine Range " [http://www.life-arctos.it/home.html]
LIFE Medwolf " Best practice actions for wolf conservation in Mediterranean-type areas " [http://www.medwolf.eu/]
LIFE WOLFNET [http://www.lifewolf.net/it/component/content/]
LIFE Extra "Improving the conditions for large carnivore conservation: a transfer of best practice" [http://www.lifextra.it/]
LIFE Co-Ex "Improving coexistence of large carnivores and agriculture in southern Europe "[http://www.life-coex.net/]
LIFE SLOWOLF " Conservation and surveillance of the conservation status of the wolf (Canis lupus) population in Slovenia " [http://www.volkovi.si/]
LIFE CRO-WOLF "Protection and Management of Wolf Populations in Croatia" [http://www.life-vuk.hr/vuk/]
LIFE DINALPS "Population level management and conservation of brown bear in northern Dinaric Mountains and the south-eastern Alps"
LIFE Lynx https://www.lifelynx.eu/

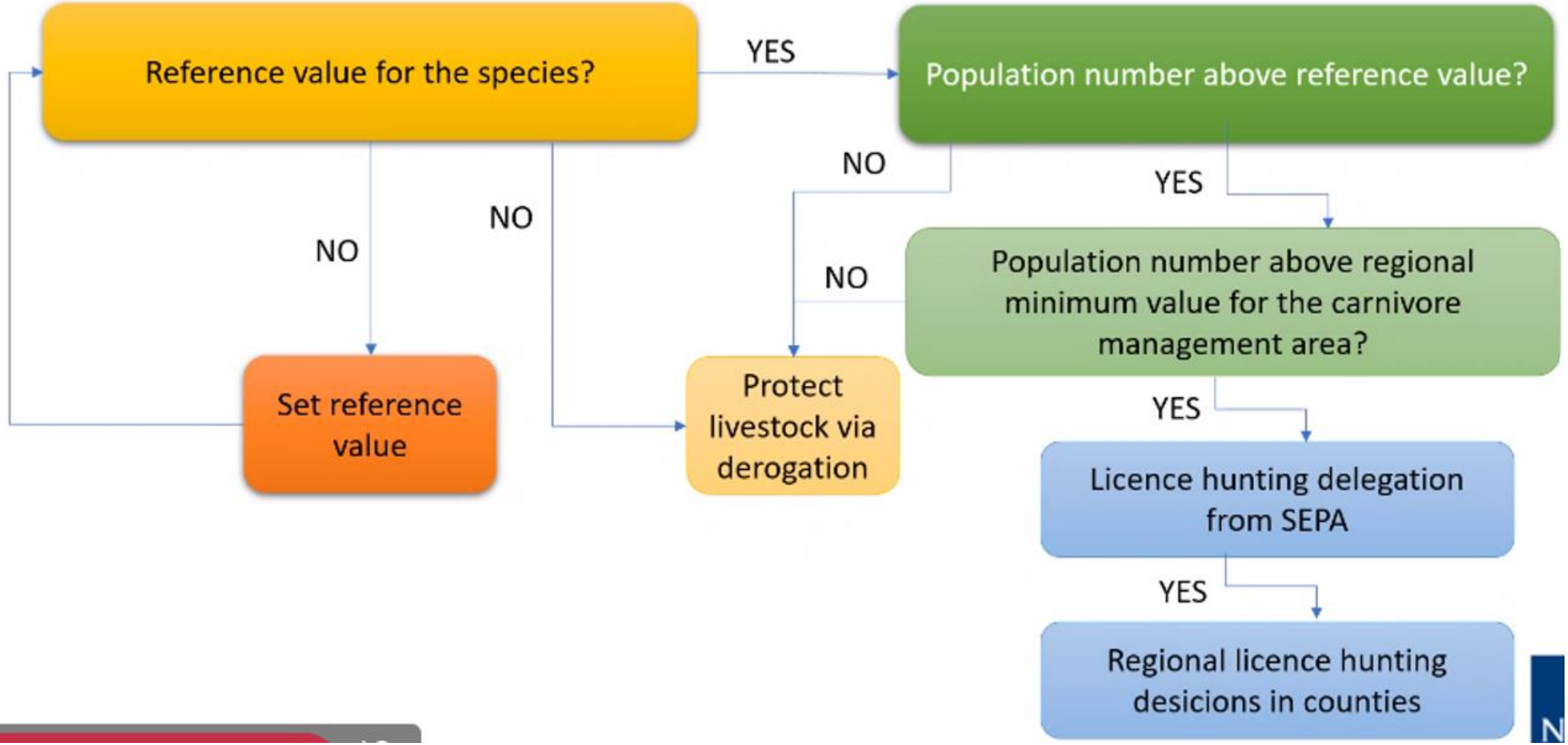
- Esimerkkejä LIFE-hankkeiden toimenpiteistä:
  - Tiedotusta, koulutusta, viestintää
  - Intressien yhteensovittamista kansallisesti, alueellisesti ja paikallisesti sekä maiden välillä
  - Vahinkojen ennaltaehkäisyä, paimenia ja heille tukimajoja, aitoja, laumanvartijakoiria
  - Kannanseurannan kehittämistä
  - Laittoman tappamisen ehkäisyä (mm. myrkkypartioita)
  - Ylipäätään parhaiden käytäntöjen välittämistä

Ruotsin lisencejakt

- Ruotsi sallii suden metsästyksen luontodirektiivin 16.1 (e) –artiklan nojalla silloin kun kanta ylittää 300 yksilön rajan riittävästi
  - Naturvårdsverket tekee ns. delegointipäätöksen, jossa asetetaan suurin poistettavien laumojen määrä
  - Läänit ottaneet vastuun tietystä määristä laumoja. Ne läänit, joilla oman alueen laumat ylittävät tavoitteen, sopivat kiintiön (poistettavien laumojen) kohdentamisesta
  - Läänit tekevät hallintopäätökset, joista voidaan valittaa
- Kuluvana talvena Ruotsi salli 33 suden metsästyksen eli viiden lauman poistamisen. Saalis 28 susiyksilöä
- Susikanta kasvoi metsästyksestä huolimatta edelleen

The management process is the same for hunting

Ruotsin Viltskadecenter

- Ruotsissa panostettu erittäin merkittävästi myös vahinkojen ehkäisyyn
- Viltskadecenter tekee tutkimusta toimivista ratkaisuista ja konsultoi Lääninhallitusten kenttähenkilöiden kanssa kohteiden suojelusta
- Susialueiden lääninhallituksilla 3 kenttähenkilöä, joiden tehtävänä kannanseuranta, vahinkojen tarkastaminen sekä vahinkokohteiden pikasuojaus sekä pysyvämmän suojauksen suunnittelu ja seuranta
- Vahingonkärsijät pääsääntöisesti hyvin tyytyväisiä